

5. Perjantaina 9 päivänä huhtikuuta 1999

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Vaalit

1) Eduskunnan kirjaston hallituksen vaali.....

52

Lähetekeskustelu

2) Lakialoite laiksi rintamasotilastalustuksesta

Lakialoite 1/1999 vp (Raimo Vistbacka /ps ym.)

3) Lakialoite laiksi hoitovapaallaoloajan hyväksymisestä ikäisiin ja eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi julkishallinnon virka- ja työsuhteissa

Lakialoite 2/1999 vp (Seppo Kanerva /kok ym.)

4) Lakialoite laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 44 §:n muuttamisesta

Lakialoite 3/1999 vp (Esa Lahtela /sd ym.)

5) Lakialoite laiksi ulosottolain 3 luvun muuttamisesta

Lakialoite 4/1999 vp (Kari Rajamäki /sd ym.)

Puhetta johtaa puhemies Mikkola.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Andersson, Antvuori, Haatainen, Huutola, Hyssälä, Itälä, Kangas, Kummola, Lehtimäki, Löv, Manninen, Markkula, Ojala, Olin, Pietikäinen S., Rahkonen, Tulonen ja Vilén.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Ojala.

Ilmoitussasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä

sairauden perusteella edustajat Itälä ja S. Pietikäinen,

virkattehtävien perusteella edustajat Huutola ja Vilén sekä

muun syyn perusteella edustajat Antvuori, Haatainen, Hyssälä, Kummola, Lehtimäki, Markkula, Ojala, Olin ja Tulonen.

57 **Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1999 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista**

Puhemies: Eduskunnan työjärjestyksen 53 §:n mukaan uusien vaalien jälkeen kokoontuvilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä puhemiesneuvoston tulee laatia eduskunnalle esiteltäväksi luettelo eduskunnan lepäämään jätettäväksi hyväksymistä lakiehdotuksista. Tässä tarkoitettu luettelo on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille (PNL 1/1999 vp).

59

Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 1998

Puhemies: Ilmoitetaan, että Suomen itsenäisyyden juhlarahaston hallintoneuvoston kirjelmän ohella viime helmikuun 11 päivältä on

61

eduskunnalle saapunut Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annetun lain 9 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu kertomus rahaston toiminnasta vuodelta 1998 (K 2/1999). Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta on valinnut puheenjohtajakseen varapuhemies Uosukaisen ja varapuheenjohtajikseen edustajat Kiljusen ja Korkeaojan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan kirjaston hallituksen vaali

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 1) asiana on eduskunnan kirjaston hallituksen vaali.

Ilmoitetaan, että vaalia varten on opetusministeriö eduskunnan kirjastosta annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaisesti 31.3.1999 päivätyskirjeessään nimennyt ehdokkaat eduskunnan ulkopuolisten asiantuntijajäsenten ja heidän varajäsentensä valitsemiseksi.

Kun kirjaston hallituksen vaalia varten vaalisäännön 7 §:n mukaan jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka olen tarkastanut ja hyväksynyt, on kirjaston hallituksen kansanedustajajäseniksi ja asiantuntijajäseniksi sekä heidän varajäsenikseen ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistojen mukaisesti seuraavat henkilöt:

Sihteeri lukee:

Kansanedustajajäsenet:

Listalta n:o 1

ed. Leena Luhtanen
varajäsenenään ed. Saara Karhu

ed. Riitta Prusti
varajäsenenään ed. Erkki Kanerva

Listalta n:o 2

ed. Osmo Puhakka
varajäsenenään ed. Ulla-Maj Wideroos

ed. Katri Komi
varajäsenenään ed. Irina Krohn

ed. Kaarina Dromberg
varajäsenenään ed. Markku Markkula

Asiantuntijajäsenet:

lainsäädäntöneuvos Markku Tyynilä
varajäsenenään hallitusneuvos Ulla Lång
edustaen valtionhallinnon asiantuntemusta

professori Ahti Saarenpää
varajäsenenään professori Timo Konstari
edustaen oikeustieteellisen tutkimuksen asiantuntemusta

valtiotieteen tohtori Teija Tiilikainen
varajäsenenään yhteiskuntatieteiden tohtori Pertti Lappalainen
edustaen valtiotieteellisen tutkimuksen asiantuntemusta

Edellä mainituista edustajista hallituksen puheenjohtajana toimii ed. Kaarina Dromberg ja varapuheenjohtajana ed. Leena Luhtanen.

P u h e m i e s : Merkitään.

P u h e m i e s : Eduskunta päättäneen ilmoittaa kirjaston hallituksen vaalin tuloksen opetusministeriölle.

Hyväksytään.

2) Lakialoite laiksi rintamasotilastunnuksesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 1/1999 vp (Raimo Vistbacka /ps ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V i s t b a c k a : Herra puhemies! Sotiemme veteraanien asiasta on muodostunut tyypilli-

nen ikuisuusasia. Veteraanien asiat on luvattu sotien loppuvuosista lähtien hoitaa kuntoon, mutta kerta toisensa jälkeen lupaukset on unohdettu ja jätetty lunastamatta. Ikuisuusasiaksi veteraanien vielä hoitamattomien asioiden hoitaminen aivan konkreettisesti jääkin, kun viimeisetkin elossa olevat veteraanit siirtyvät lähitulevaisuudessa ajasta ikisuuteen.

Tämä on häpeällistä käytöstä meidän kansanedustajien taholta. Meillä ei ole oikeutta unohtaa velkaamme niitä miehiä ja naisia kohtaan, jotka ovat uhrauksiltaan ja työllään turvanneet ja rakentaneet vapaan Suomen ja vallitsevan hyvinvoinnin. Veteraanien asioita on toki monia ainakin osittain hoidettukin, kuten kuntoutus ja ylimääräinen rintamalisä. Monia asioita on kuitenkin vielä odottamassa päätöstä, ja yksi niistä on rintamasotilastunnuksen myöntämiseen tai oikeammin myöntämättä jättämiseen liittyvät asiat.

Eduskunnassa on tuskin yhtään sellaista kansanedustajaa ensikertalaisia lukuun ottamatta, joita ei olisi jossain vaiheessa lähestytty vuonna 1926 syntyneiden veteraanien toimesta tai jotka eivät olisi kuulleet puhuttavan kuntoutuskeskuksen joukoissa taistelleista, vuonna 1944 palvelukseen astuneista miehistä. Nämä ja muutamat muutkin veteraaniryhmät ovat niitä, joille ei tunnusta ole jostain syystä myönnetty huolimatta siitä, että he ovat olleet mukana jopa samoissa tehtävissä ja taisteluissakin kuin toiset, tunnuksen saaneet veteraanit.

Eduskunnassa tehtiin viime vaalikaudellakin muutamia lakialioitteita, joilla haluttiin korjata tunnusasioissa tapahtuneita epäoikeudenmukaisuuksia ja kohtuuttomuksia. Näiden aloitteiden takana oli selkeästi enemmistö kansanedustajista, mutta siitä huolimatta asia ei edennyt valiokunnassa minnekään.

Yhä edelleen vuonna 1926 syntyneet veteraanit ja ainakin koulutuskeskuksen kirjoissa palvelleet tai nostomiehinä palvelukseen vuonna 1944 tulleet, desantti- ja karkurietsinnöissä olleet miehet ovat jääneet ilman tunnusta. Esimerkiksi samalla alueella linnoitusrakennustehtävissä olleille on tunnus myönnetty sekä myös naisille, jotka olivat omissa tehtävissään kyseessä olevilla alueilla. Myös eri aselajien välillä on havaittu olevan eroavaisuuksia tunnuksen saannin suhteen. On myös havaittu, että monelle 1944 palvelukseen astuneelle ja sotatoimissa mukana olleelle on hänen sotilaspassiinsa merkitty vain hänen vuosina 46–47 suorittamansa palvelu.

Tasa-arvovaltuutettu on puuttunut omalta

osaltaan tähän ongelmaan ja huomauttanut, että naisten ja miesten välille on syntynyt sukupuolesta johtunut eriarvoisuus tunnusasioissa juuri edellä mainitsemastani syystä. Samoin vallitseva tilanne rikkoo selvästi ihmisoikeussopimusta, johon Suomi vuonna 1990 liittyi.

Mainittakoon vielä, että veteraanijärjestöissä tapahtuneiden johtajavaihdosten jälkeen myöskään ne eivät ilmeisesti ole enää vastustamassa nyt puheena olevien epäkohtien korjaamista, niin kuin aikaisemmin julkisestikin on esitetty.

Tekemäni lakialioite 1/1999 merkitsisi käytännössä sitä, että kaikille niille veteraaneille, jotka ovat vielä ilman tunnusta, tulisi mahdollisuus ja oikeus anoa itselleen rintamasotilastunnuksen vuoden 2001 loppuun saakka. Tämä laki kumoaisi muun muassa ministeriössä tehdyn päätöksen olla myöntämättä tunnuksia vuonna 1944 palvelleille miehille ja olisi myös toteuttamassa kuntoutuslain käsittelyn yhteydessä hyväksyttyä pönttä, jossa edellytettiin vuosien 39–45 sotiin osallistuneiden tunnusasioiden kuntoon saattamista.

Arvoisa puhemies! Toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan uusi puheenjohtaja ed. Vehkaoja huolehtii siitä, että tämä lakialioite tulee valiokunnassa nopeaan ja asialliseen käsittelyyn. Sitä odottavat ja edellyttävät ennen kaikkea vaila oikeutta olevat sotiemme veteraanit.

Ed. E. Lahtela: Arvoisa puhemies! Ed. Vistbacka on puuttunut sellaiseen asiaan, joka on pyörinyt täällä eduskunnassa ainakin viimeiset neljä vuotta, jotka itse olen täällä ollut, ja käsitykseni mukaan tämä ongelma on ollut hyvin pitkäaikainen. Kun vanhoja papereita selaa, tämä on niin sanottu iäisyyskysymys.

Pikkuhiljaahan tämä ongelma on poistumassa sinällään, jotta yli 10 000 veteraania poistuu vuosittain joukoista, ja jos tätä nyt ei hoideta, se tietysti hoituu aikanaan, mutta se on siinä mielessä huono tapa, koska kyllä meidän pitäisi näille ihmisille antaa se tunnustus, joka heille kuuluukin siitä työstä, että me voimme itsenäisesti elää tässä Suomessa. On puhuttu kunniavelasta, ja minusta se velka on yhä edelleen olemassa. Tässä aloitteessa puututaan juuri sellaiseen hyvään asiaan, siihen ongelmaan, jotta toivon mukaan nyt tämä eduskunta pystyisi alkuaikoinaan tämän hoitamaan.

Ed. Vistbacka vetosi uuteen sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajaan. Minun käsitykseni mukaan ed. Vehkaoja on hyvin ansiokkaasti puolustanut myös näitä asioita nelivuotis-

kaudella, joka yhdessä tässä eduskunnassa on oltu.

Käytännön elämässä on hyvin monia esimerkkejä siitä, jotta jotkut henkilöt ovat voineet olla ihan samalla sotatoimialueella, mutta eivät ole voineet vain osoittaa jostain syystä, todistajien puutteen tai jonkun muun syyn takia, sitä, että ovat siellä olleet. Kun vuoden 94 jälkeen ei uusia tunnuksia käytännössä ole myönnetty, on tullut myös se epäkohta voimaan, että vaikka olisi voinutkin osoittaa jäljestäpäin, että tällainen olosuhde on hänellä ollut, siitä huolimatta ei ole voinut saada enää kuin kuntoutusta, joka sinällään sekin on hyvä laki. Sehän tehtiin vasta hiljattain, ja vaikka muita etuisuuksia ei ole saanut, niin sillä laillahan turvattiin se, jotta pääsee kuntoutukseen. Miten se mahtoi hammashoidon osalta olla? Mutta hammashoitoa veteraaneille kuitenkin laajennettiin.

Jos ajatellaan tämän kustannusvaikutuksia, veteraaneja poistuu se yli 10 000 vuodessa, eikä budjetissa tarvitse lisätä itse raamin puitteissa yhtään lisää rahaa, vaan hoidetaan sieltä sen vähenevän porukan rahoista sitten paremmin näitä, jotka ovat kokeneet epäoikeudenmukaisuutta.

Siellä on monia epäkohtia, jotka pitäisi saada sen lisäksi, mitä ed. Vistbacka tässä esittää, kuntoon. Minä lämpimästi kannatan ed. Vistbackan aloitetta, ja niin kuin totesin, niin katsotaan nyt, joko voitaisiin vuoden päästä todeta tässä eduskunnassa, että nämä veteraanasasiat ovat kunnossa.

Ed. Peltomäki: Arvoisa puhemies! Lakialoitteen keskeinen sisältö on, että rintamasotilastunnus myönnettäisiin rintamasotilaille, joka on vuosien 1939—1945 sotien aikana osallistunut Puolustusvoimien joukoissa varsinaisiin sotatoimiin joko reserviläisenä, nostomiehenä, vapaaehtoisena tai vakinaisessa palveluksessa olevana. Rintamasotilastunnuksen olisivat oikeutettuja vuonna 1944 palvelukseen määrätty jatkosodan loppuvaiheessa rintamaolosuhteissa ja rintamaolosuhteisiin verrattavissa sotatehtävissä palvelleet veteraanit. He saisivat siihen perustuvina etuuksina varsinaista rintamalisää, kuntoutusta sekä korvausta suun ja hampaiden hoidosta vastaavasti kuin muutkin rintamasotilastunnuksen saaneet henkilöt saavat.

Arvoisa puhemies! Vuoden 1998 alusta ovat lakialoitteessa tarkoitettut henkilöt ainakin pääosin olleet oikeutettuja kuntoutukseen eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden

kuntoutuksesta annetun lain nojalla. Sosiaali- ja terveysvaliokunta viime kaudella totesi muun muassa mainittua kuntoutuslakia käsitellessään, että se piti tärkeänä näiden henkilöryhmien aseman parantamista. Näin osoitettiin maamme hyväksi tapahtunutta toimintaa kohtaan kunnioitusta ja sen ansaitsemaa huomiota.

Edelleen valiokunta kiinnitti asiaa käsitellessään huomiota myös kuntoutuksen säännöllisyyteen. Samoja näkökohtia sisältyy myös eduskunnan mainitun lain hyväksymisen yhteydessä hyväksymään lausumaan, jossa edellytettiin hallituksen selvittävän edelleen mahdollisuuksia parantaa ilman rintamaveteraanitunnuksia olevien, vuosien 1939—1945 sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden asemaa sekä kuntoutuksen riittävyyttä ja säännöllisyyttä. Mutta kuten täällä on todettu, asiassa ei toistaiseksi ole edetty.

Valtioneuvoston kuntoutusselontekoa käsitellessään myös edellisellä kaudella sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi mietinnössään 37/1998 vp, että ikääntyneen väestön kuntoutuspalvelujen kehittämisessä näyttää keskeistä olevan veteraanien kuntoutuksen tehostaminen lähinnä kuntoutuskertoja lisäämällä.

Viimeisenä työhön sosiaali- ja terveysvaliokunta lähetti sosiaali- ja terveysministeriölle kirjeen ja pyysi ministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin puheena olevan veteraaniryhmän aseman tunnustamiseksi siten, että heille voitaisiin myöntää oma rintamasotilas- tai vastaava tunnus siihen liittyvine etuineen vuoden 2000 alusta lukien.

Arvoisa puhemies! Näihin perusteluihin ja valiokunnan tekemään hyvään pohjustustyöhön viitaten toivon, että ed. Vistbackan lakialoite saa asiallisen ja pikaisen käsittelyn.

Ed. Kuismäki: Arvoisa puhemies! Se, mitä ed. Vistbacka ja muut puhujat ovat sanoneet lakialoitteessa esitetystä asiasta, saa minunkin kannatukseni. Samanaikaisesti yleensäkin toivoisin, että valiokunta ja erityisesti kohta muodostettava uusi hallitus ottaisi veteraanien asiat tarkastelun kohteeksi laajemminkin. On totta, niin kuin täällä on sanottu, että on viimeiset hetket hoitaa kunniavelkaa. Olisi ollut tietysti parempi, että me, sodan jälkeen syntynyt sukupolvi, olisimme hoitaneet tämän velan aikaisemmin, mutta sitä ei ole osattu eikä ymmärretty tehdä.

Nyt kun yleinen mielipide suomalaisten keskuudessa on se, että veteraanien asiat täytyy laittaa kuntoon, ja kun sillä kuntoonlaittamisella ei oikeastaan ole mitään valtiontaloudellista mer-

kitystä, minusta täytyisi veteraanien pieniä eläkeitä nostaa ja heidän asuntoasioihinsa vielä laittaa lisää rahaa. Myös selkeästi veteraanit toivovat, että kuntoutusta tulisi lisää. Se edellyttäisi määrärahojen nostoa. Täytyy todella toivoa, että uusi hallitus tarkastelisi veteraanikysymyksen ja tekisi tarvittavat esitykset.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Todella ei ole valtakunnalle kunniaksi se, että tämän tyyppiset asiat eduskuntakaudesta toiseen ovat ainoastaan keskustelun kohteena. Esimerkiksi edustajien Peltomo ja E. Lahtela huomioiden, jotka täällä todettiin, on syytä kantautua nyt meidän korviin, jotka olemme hallitusneuvotteluja aloittamassa kello 15 Säätytalolla. Näin olen asian, aivan niin kuin edellinen puhuja totesi, pitäisi olla hallitusohjelmassa. Sen saaminen sinne olisi vähintäänkin välttämätöntä. Siinä ei ole suurestakaan taloudellisesta asiasta lainkaan kysymys.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluaisin viitata siihen, että varsin moni tärkeä, sodan käyneitä ihmisiä koskeva lakialoite jäi edellisen kauden aikana juuttumaan sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, myös sellaiset lakialoitteet, joissa oli 125 kansanedustajan allekirjoitusta ja jotka koskivat muun muassa sotainvalidien asemaa. Niiden hyväksyminen ei olisi myöskään ollut eikä ole mikään valtiontaloudellinen kysymys. Näin ollen näiden asioiden liikkuminen eteenpäin on todellakin asia, joka liittyy sekä hallitusneuvotteluihin että tämän eduskunnan arvovaltaan.

Ed. K o k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun läsnä ei näy olevan edellisen sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja eikä varapuheenjohtajakaan, katson asialliseksi todeta ed. Tiusaselle, että ei se siitä johtunut, että siellä ei olisi ollut hyvää tahtoa. Kuten ed. Peltomo toi äsken esiin, asioita käsiteltiin, ministeriötä patisteltiin, mutta meillä oli melkoinen asiamäärä käsiteltävänämmme emmekä me ehtineet kaikkia asioita loppuun saakka käsitellä. Mutta nyt on varmasti ed. Tiusanenkin edesauttamassa näiden asioiden käsittelyä tällä kierroksella.

Ed. K a r p i o : Arvoisa herra puhemies! Ed. Vistbackan tekemä lakialoite vuonna 1944 palvelukseen määrättyjen, vuonna 1926 syntyneiden, isänmaata palvelleiden ja maata puolustaneiden rintamasotilastunnuksen saamiseksi ei täällä todellakaan ole mikään uusi asia. Kun asiakirjoja

tutkii, niistä voi todeta, että jo 60-luvulla tässä talossa asiasta on puhuttu. Silloin mielestäni asia toki olisi jo pitänyt selvittää. Myös viime eduskunnassa ed. Maija-Liisa Veteläinen keräsi aloitteeseen yli 100 kansanedustajan nimen, samoin vuonna 94 vastaavassa aloitteessa oli 149 kansanedustajan allekirjoitus. Tuskin myöskään tässä salissa tällä hetkellä on yhtään edustajaa, johon vuoden 26 veteraanit eivät olisi ottaneet yhteyttä perustellen asiansa oikeutusta. Näyttääkin siltä, ettei kaikkien maata puolustaneiden suomalaisten kohtelu ole ollut täysin saman vertaista, mihin osaltaan ovat saattaneet vaikuttaa myös veteraanijärjestöjen sisällä olevat erilaiset näkökannat asiaan. Puolueeton selvitys valiokunnassa siis toki on nyt tärkeätä, sillä toisenlaisiakin mielipiteitä asian suhteen on olemassa.

Todettakoon, että monet vuonna 44 palvelukseen tulleet nuoret ovat tunnuksensa saaneet, kun he ovat osaltaan palvelleet maataan rintamaolosuhteissa, kuten vartiointi- ja ilmatorjuntatehtävissä. Samoin eräät muutkin erikoislajeissa palvelleet ovat saaneet tunnuksen, vaikka eivät ole osallistuneetkaan varsinaiseen tulitoimintaan.

Arvoisa puhemies! Edellä esittämäni ei suinkaan tarkoita sitä, että heidän osaltaan olisi tapahtunut mitään väärää, mutta epäoikeudenmukaiseksi saattaa asian tehdä se, että vuonna 44 palvelukseen määrätty ja nostomiehinä palvelleet kansalaiset jätettiin suurimmaksi osaksi vaille tätä tunnusta. Lakiehdotuksessa perustellaan hyvin ne syyt, miksi joukon kansalaisia asiat tulee hoitaa nyt kuntoon ja epäoikeudenmukaisuudet korjata, varsinkin kun kovin merkittävästä summasta ei nyt ole kyse, joten valiokunta ottaa tämän asian käsiteltäväkseen. Mietinnön pohjalta asia voidaan hoitaa myös oikeudenmukaiseen lopputulokseen.

Ed. M y l l y n i e m i : Herra puhemies! On valitettavaa, että nykyiseen tilaan ovat ainakin jossakin määrin syypäitä myös veteraanijärjestöt, tietenkin enemmän eduskunta. Vuosikymmeniä sitten näitten järjestöjen kannan ymmärtääkin siltä pohjalta, että puhe olisi ollut rahasta. Nyt kaikkien pitäisi käsittää, että jo tunnuksien tulisi myöntää hyvin hyvällä ymmärryksellä ja myötämielisyydellä. Se ei olisi mitenkään kohtuutonta keittää muita kohtaan.

Tämän tunnuksen puuttuminen on todella sitä anoneille ollut hyvin herkkä paikka. Olin tässä muutama viikko, kuukausi sitten erään arvokkaan rouvan syntymäpäivillä. Hän täytti 100

vuotta, ei 80 eikä 90 vuotta vaan 100 vuotta. Hänen ainoa murheensa oli se, ettei hän ollut saanut kyseistä tunnusta, vaikka hän oli ollut lottatehtävissä. Asialla alkaa olla kiire muillakin kuin tällä arvokkaalla rouvalla. Kannatan aloitetta.

Ed. Vehkaja: Arvoisa herra puhemies! Veteraanipolven vanhetessa tämän kysymyksen järjestäminen tulee yhä välttämättömämmäksi. Täällä jo kerrottiin edellisen eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimista ja edesotamuksista tämän kysymyksen yhteydessä, ja haluan vain tähän vielä kerrata sen, että viimeinen aikaansaannoksemme oli juuri kirjelmä sosiaali- ja terveysministeriölle, jossa siis vaadimme, niin hyvin kuin voi kirjallisesti esittää, että oma tunnus ja siihen liittyvät edut voidaan vuonna 2000 esimerkiksi vuonna 26 syntyneille miinanraivaajille aikaansaada. Nämä ponnet tehtiin kyllä siinä mielessä, että olimme asiasta varsin yksimielisiä, että kaikista puolueista tätä kannanottoa arvostettaisiin nyt kun hallitusohjelmaa laaditaan. Näkisinkin, että vaikka tästä nyt on tehty heti lakialoite, niin vielä tärkeämpää olisi, että samat tahot, jotka ovat tästä kiinnostuneet, huolehtisivat kukin omalta kannaltaan, että tämä saadaan hallitusohjelmaan, jota parhaillaankin rustataan.

Parlamentin arvovallalle ei ole sopivaa, että näin tärkeää asiaa vatkataan eduskunnasta toiseen ja vuodesta toiseen. Yhdyn vielä siihen, että osasyynä tietysti tässä on ollut se, että veteraanijärjestöt eivät ole yksimielisemmin voineet tässä asiassa vuosien varrella esiintyä. Mutta täältä istunnosta nyt äkkiä vaivaamaan hallitusneuvotteliijoita. Tämän toivomuksen esitän jokaiselle.

Ed. Oinonen: Arvoisa puhemies! Tuntuu juhlavalta, että ensimmäinen varsinainen näiden valtiopäivien keskustelu käydään liittyen viime sotien veteraanien asiaan ja että itse uutena kansanedustajana käytän puheenvuoron viime sotien veteraanien kysymyksestä. Tämä ed. Raimo Vistbackan ynnä muiden eri poliittisia ryhmiä edustavien edustajien tekemä lakialoite on mitä aiheellisin. Toivon sille myönteistä jatkokäsittelyä ja toivon, että hallitusneuvotteluissa ohjelmaa laadittaessa viime sotien veteraanien kysymys niin miesten kuin naistenkin osalta — ja aivan erityisesti viittaen myös lottapalvelusta niin rintamalla kuin kotirintamalla tehneisiin — tulisi aiheellisesti huomioon otetuksi. Toivon tälle aloitteelle myönteistä jatkokäsittelyä mahdol-

lisimman pian ja toivon, että lottapalvelusta tehneet naiset myös saisivat ne tunnukset ja ne etuudet, jotka todella tärkeästä työstä kuuluvat.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Tässä asiassa muurit ovat murtuneet, onneksi näin. Se jonkinlainen asenteellinen vastustus, joka osassa alan järjestöjä oli vallalla vielä vuosia sitten, ei nähdäkseni enää ole ainakaan niin ilmiselvää. Luulen, että osaltaan tätä kautta jo viime vaalikaudella oli selvästi tunnistettavissa edellytykset näiden epäkohtien korjaamiseen. Hyvää työtä tehtiin jo viime vaalikaudella asian eteenpäin ja ratkaisuun viemiseksi. Ratkaisu jäi kuitenkin tulematta.

Näyttää siltä, että tämän tyyppisessä asiassa läpimurto vaatii jonkinlaista mainintaa hallitusohjelmaan. On tavattoman suurella myöntävyydellä tässä voinut kuunnella näitä ounasteltavien hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja. He ovat vannoneet sen nimeen, että tämä asia hoidetaan hallitusohjelmassa. Keskustan eduskuntaryhmä antaa tästä asiasta puheenvuoron käyttäneiden kansanedustajien toiveille hyvin vankan tuen. Me jäämme odottamaan sitä, että muutaman päivän päästä täällä jaettavassa hallitusohjelmassa tämä asia on kirkkaasti ja selvästi ja kunniallisesti esillä.

Ed. L. Hiltunen: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni nyt on todella sellainen aika yhteiskunnassamme, että meidän on syytä korjata ne epäkohdat, jotka vielä ovat vallitsemassa näiden ryhmien kohdalla, joiden asiasta nyt esimerkiksi on käsitteillä tämä lakialoite.

On aivan oikeutettua, että rintamalla palvelneiden ja niin lottatehtävissä olleiden kuin myös muun muassa miinanraivaajien kohdalla korjataan ne epäkohdat, jotka nyt ovat vielä olemassa. On todella kiitollisuudella todettava se työ, jota sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt asian suhteen. Olen ymmärtämässä, että eri poliittiset ryhmät ovat asian jo sisäistäneet ja nyt löytyisi se yhteinen tahto, että nämä epäkohdat saadaan poistettua.

Yhdyn myös vaatimuksiin ja haasteisiin, että asiat, jotka nyt lakialoiteessakin ovat esillä, kirjataan todella hallitusohjelmaan.

Ed. Seivästö: Arvoisa puhemies! Ed. Vehkaja nosti aivan asiallisesti esille miinanraivaajien työn ja sen, mitä he tekivät sodan jälkeen, kun sota oli jo ohi. Haluaisin siinä yhteydessä korostaa, miten vaarallista työtä he tekivät hyvin

puutteellisilla välineillä, ihan suorastaan henkensä kaupalla samalla tavalla kuin rintamaolosuhteissa palvelleet naiset ja miehet toimivat.

Kun tällä hetkellä tiedämme, miten paljon on maailmassa miinoja eri puolille kylvetty, niin hyvin ymmärrämme näidenkin ihmisten panoksen siinä raivauksessa ja toisaalta myös suhteitten jälleenrakentamisessa sodan voittaneeseen osapuoleen Neuvostoliittoon. Toivottavasti tässä suhteessa nyt tuleva hallitus toimii hyvin pikaisesti, sillä aika alkaa pikkuhiljaa loppua.

Ed. H. A h o : Arvoisa puhemies! Näin uutena edustajana kun kuuntelee tätä hyvää keskustelua, jota on käyty, joutuu vain ihmettelemään, että näin tärkeästä asiasta paljon puhutaan, mutta tosi vähän on tehty todellisia päätöksiä.

Ihmettelen, jos tätä ei voida mitenkään muuten hoitaa kuin hallitusohjelmassa, koska näinkin paljon nimiä on laitettu jo viime kaudella paperiin ja kaikki täällä käytetyt puheenvuorot ovat erittäin myönteisiä ja niissä on hyvin ymmärretty tämä asia. Kannatan todella lämpöisesti tätä asiaa, että se hoidetaan kuntoon, oli se sitten hallitusohjelmassa tai ei.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Kun täällä on puhuttu hallitusohjelmasta ja siitä, että asia saataisiin sinne, haluaisin todeta myös tässä yhteydessä, koska salissa on varmasti sellaisia henkilöitä, jotka ovat mukana neuvottelemassa hallitusohjelmasta, että siinä samassa yhteydessä kiinnitettäisiin huomiota tasa-arvovaltuutetun vuonna 98 antamaan lausuntoon, jossa nimenomaan todetaan, että rintamatunnusasioissa ei ole toimittu sillä tavoin kuin tasa-arvolaki edellyttää eli toiminta on ollut ristiriidassa sen lain kanssa ja samalla myös Euroopan yhteisön direktiivin 79/7/Ety kanssa. Siis myös nämä seikat olisi huomioitava siinä tilanteessa, jos tästä asiasta saadaan mainintoja hallitusohjelmaan.

Ed. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. N o u s i a i n e n : Arvoisa puhemies! Pannin ilolla merkille sen, että lakialoite on saanut näin myönteisen ja laajan kannatuksen jo lähetekeskustelussa. Uskon, että lakialoite tulee menestymään hyvin myös jatkokesittelyssä.

Totean, että meillä on sotainvalidien ja veteraanien kuntoutuksen myötä luotu maahan laaja kuntoutuslaitosten ja kuntoutuksen osaajien ver-

kosto. Tätä verkostoa on edelleen käytettävä hyväksi siten, että kykenemme pitämään veteraanit ja sotainvalidit kotikuntoisina hyvin pitkälle tulevaisuuteen. Siinä mielessä toivon, että myös laajemmin lakialoitetta tarkastellaan tältä näkökulmalta.

Kannatan lakialoitetta.

Ed. V i h r i ä l ä : Herra puhemies! Tämä on erittäin hyvä lakialoite, mutta kuten tiedämme, lakialoitteet eivät valitettavasti tässä salissa montakaan kertaa johda myönteiseen päätökseen. On helppo yhtyä niihin näkemyksiin, joita täällä on tuotu esille siitä, että tämä asia nyt hallitusohjelmaan kerrankin kirjattaisiin, koska hallitusohjelma on juuri valmistumassa ja tänä päivänä neuvottelut lähtevät käyntiin. Vain sitä kautta tämä asia voidaan hoitaa. Uskon, että tämä sali on sitten yksituumaisesti asian takana, kun se hallitusohjelmassa viedään läpi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

3) Lakialoite laiksi hoitovapaallaoloajan hyväksymisestä ikäliisiin ja eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi julkishallinnon virka- ja työsuhteissa

Lähetekeskustelu

Lakialoite 2/1999 vp (Seppo Kanerva /kok ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. N u r m i : Arvoisa puhemies! Lakialoite laiksi hoitovapaallaoloajan hyväksymisestä ikäliisiin ja eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi julkishallinnon virka- ja työsuhteissa on mielestäni hyvä. On tietenkin valitettavaa, että yksityissektori on vallon pois suljettu lakialoitteesta, joskin ymmärrän kyllä perustelut, jonka vuoksi yksityissektori on jätetty pois.

Helsingin yliopistollisen keskussairaalan psykologi Tuomas Valsta on selvittänyt sanomalehti Iitin Seudussa 8.4.1999, kuinka tärkeää on, että alle 4-vuotiaat olisivat kotona äidin tai saman hoitajan hoidossa. Vasta vanhemmat, 4—6-vuotiaat lapset tarvitsevat kehityksensä puolesta kodin ulkopuolista ulottuvuutta. Monesti tällöin,

siis 4—6-vuotiaana, tarha on ainoa paikka tавata samanikäisiä lapsia. Psykologi Valsta piti valittavana, että yhä nuorempia vauvoja tuodaan päiväkotieihin hoitoon. On kohtuutonta, että yksi hoitaja vastaa useasta 8—9 kuukauden ikäisestä lapsesta.

Hoitovapaallaolo lapsen kasvatuksen ja hoidon takaamiseksi on arvokasta työtä sekä eräs vaativimmista töistä maailmassa. Jos isä tai äiti jää hoitamaan lasta kotiin, niin hänhen vapauttaa työpaikkansa jollekin sitä tarvitsevalle. Tämä on mielestäni tavallaan työn jakamista, jota tulee arvostaa. Se, että kotiin hoitovapaalle jäävälle karttuu hoitovapaasta eläkettä ja ikälisiä, on yhteiskunnalta palkka työn jakamisesta.

Olen itse tehnyt vastaavan aloitteen edellisen hallituskauden aikana ja tuen lämpimästi aloitetta. Aloitteella on selkeä työllistävä vaikutus, onhan järkevampää saada ihmiset töihin kuin pitää heitä esimerkiksi työttömyyskortistossa. Maassamme on edelleen noin 100 000 pitkäaikaistyötöntä. Lääkärinä kannan huolta heidän mahdollisesta syrjäytymisestään. Meidän on uskallettava tehdä rohkeita ja uusia kokeiluja, jotta saamme ihmisiille työtä.

Työ on elintärkeä henkisen terveyden ja normaalin sosiaalisen kanssakäymisen peruselementti. Siksi meidän tulisi tutkia aloitteen mahdollisuudet ilman ennakkoluuloja.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Itsekin kuulun aloitteen allekirjoittajiin, ja ed. Seppo Kanervan kanssa kävimme pitkän keskustelun aiheesta ennen kuin allekirjoitin aloitteen.

Noin vuosi sitten ilmeisesti sama aloite ed. Kanervan toimesta oli täällä pöydällä, ja silloin keskusteltiin lähinnä siitä ongelmasta, jonka ed. Nurmi alussa totesi, että tämä ei käsitä yksityistä sektoria. Minusta aloite kuitenkin sinällään on hyvä. Tällä avattaisiin pää ajattelulle, että lisätäisiin lapsiystävällisyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa. Lapsen maailmaan puuhaaminen ei olisi enää sillä tavalla rahasta kiinni, vaan ihmiset voisivat ajatella, että voi elää samalla tavalla, se ei vaikuttaisi tulevaan eläkkeeseen. Siinä mielessä tämä aloite olisi mahdollottoman hyvä.

Ed. Kanervan aloitehan lähtee siitä, jotta jos tekee useamman lapsen, siinä menettää eläkeoikeuttaan. Kun yhtäkin lasta hoitaa kolme vuotta kotona, niin menettää eläkeoikeuttaan ja koska ei saa täyttä eläkettä. Siinä mielessä yhteiskunta jollakin tavalla rankaisee perheenäitiä, joka haluaa hoitaa kotona lapsia ja yleensä tehdä niitä. Sen takia minusta kaikki ne toimet, joita

suomalaisessa yhteiskunnassa voitaisiin tehdä sen eteen, jotta yhteiskunta koettaisiin lapsiystävälliseksi, olisivat tervetulleita. Suomen heimo nimittäin häviää tältä niemeltä, kun syntyvyys tätä vauhtia on laskenut. Siinä mielessä tämä edistäisi sitä ajattelua, että hyvä suomalainen ihminen voisi elää tällä komealla alustalla, tällä niemekkeellä.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa herra puhemies! Suomalainen yhteiskunta on lyhyessä ajassa muuttunut varsin paljon tämän tyyppisten kysymysten osalta. Meille on perustettu lasten kotihoidon tuki ja meillä on omaishoidon tuki taas vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden hoitamiseen. Eli on ryhdytty maksamaan perheen sisäisistä hoivasuhteista.

Tämä kysymys lakialoitteen muodossa ei ole mikään hirveän helppo. Tämä sisältää paljon periaatteellisia ongelmia sen johdosta, että tässä vaaditaan, että työeläke karttuisi sellaisesta toimesta, jota lainsäätäjä ei kuitenkaan ole pitänyt työsuhteena. Kotihoidon tukea lainsäätäjä ei ole pitänyt työsuhteena, ja sehän täytyisi tietysti ensiksi järjestää kuntoon, ennen kuin tällaista lakialoitetta voisi ajatella puhaltaa läpi.

Mehän yritimme tätä silloin, kun omaishoidon tukea käsiteltiin. Vasemmistopuolueet olivat sitä mieltä, että se työ jos mikä olisi pitänyt nähdä selkeästi työsuhteena, mutta enemmistö oli toista mieltä. Sinnekin jäi paljon vajetta työsuhteesta, sekään ei ole täystyösuhte kaikkine työsuhteen hyvine ominaisuuksineen. Kotihoidon tuki, joka koskee lapsien hoitoa, kyllä näistä kahdesta laahaa lainsäädännöllisesti koko ajan hieman jäljessä.

Kiinnitän huomiota siihen, että tällainen suuri prosessi on suomalaisessa yhteiskunnassa lähtenyt käyntiin, ja se juna kyllä varmasti pikkuhiljaa kulkee johonkin suuntaan, mutta perustavaa laatua olevien kysymysten kanssa ollaan tekemisissä. Tätä kautta en valitettavasti usko, että asia saadaan kuntoon, vaan ensisijaisesti pitää pyrkiä saamaan aikaan ensiksi oikeita työsuhteita.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa herra puhemies! Toteaisin, että yksityisen sektorin työntekijöitten ja julkisen sektorin työntekijöitten asettaminen erilaiseen asemaan keskenään aiheuttaa niitä ongelmia, joista me juuri hetki sitten keskustelimme veteraanitunnuksen antamisen yhteydessä.

Toteaisin edelleen, että suuri heikkous tässä on minusta lisäksi se, että taloudellisia vaikutuksia ei ole lainkaan arvioitu.

Edelleen haluan kiinnittää huomiota perusteluihin, jotka mielestäni ovat siinä mielessä ontuvat, etten tiedä mitään tutkimusta, joka osoittaisi, että tämän tyyppisillä perhepoliittisilla etuukilla saataisiin syntyvyys nousemaan. Suomen perhepoliittiset edut ovat eräitä parhaista Euroopassa elleivät parhaat, kun otamme kaikki erilaiset etuisuudet ja tulonsiirrot huomioon. Luulisi, että Suomessa olisi nyt jo Euroopan suurin syntyvyys. Näin ei kuitenkaan ole. Minusta on valittavaa, että ed. S. Kanerva ei itse ole pitänyt aloitettaan sen arvoisena, että olisi vastaamassa kysymyksiin ja puolustamassa sitä.

Ed. Akaan-Penttilä: Arvoisa puhemies! Lyhyesti sanoisin vain asiaan sen, että minä näen tässä positiivisia mahdollisuuksia. Jotenkin korvassani särähtää se, että lähetekeskustelussa käytetään tavallaan negatiivisia ilmaisuja ja eräässä mielessä ilmoitetaan, että tämän ei ole mahdollista tätä kautta toteutua. Toteaisin vain tässä isossa salissa, että kaikki asiat maailmassa ovat mahdollisia. Voi olla, että negatiivinen puoli joskus korostuu, mutta käsiteltäköön niitä positiivisiakin puolia.

Ed. Wallin: Herra puhemies! Ehkä paras tapa parantaa eläke-etuisuuksia sekä julkisella että yksityisellä sektorilla on alentaa eläkkeeseen laskettava aika, joka alkaa nyt 23 ikävuodesta, alkamaan 21:stä. Nythän eläkelainsäädäntö on muuttunut siten, että täytyy olla 40 vuotta palveluksessa ennen kuin saa täyden eläkkeen, joka tarkoittaa, että vasta 63-vuotiaana saa täyden eläkkeen, jos on yhtämittaisesti töissä. Tämä alennus koskisi julkista ja yksityistä sektoria ja olisi ehkä oikeudenmukaisin tapa hoitaa eläkekysymystä.

Ed. Mähönen: Arvoisa puhemies! Lakialoitahan oli ensimmäisen kerran viime vuoden puolella esillä. Olin tietyllä tavalla innostunut lakialoitteesta ja kirjoitin sen silloin jopa alle. Mutta kun lähemmin asiaa tarkasteltiin ns. kenttöolosuhteissa ja kuulin palautteita, joita yksityiseltä sektorilta asiaan tuli, olin kyllä valmis tarkistamaan asiaa niiltä osin, mikä koskee tiettyä rajoitettua aluetta eli julkista sektoria. Tämä ei varmasti yksityisen sektorin alueen ihmisistä tunnu hyvältä.

Jos lakialoitteella on jatkossa mahdollisuuksia edetä, niin toivoisin todella, että tähän liitettäisiin ihmiset kokonaisuutena eikä ruvettaisi erittelemään yksityisen sektorin ja julkisen sekto-

rin ihmisiä tässä asiassa. Tämä olisi oikeudenmukaista.

Ed. Vehkajä: Arvoisa herra puhemies! Olen samaa mieltä, että yksityinen sektori kuuluu tähän samaan yhteyteen tarkasteltavaksi. Haluaisin todeta, että ed. Wallin käytti minusta hyvän puheenvuoron tässä asiassa. On hyvin pitkällä tällainen ajattelu jo menossa, että me voisimme 23 ikävuoden rajaa nyt lähteä poistamaan, jolloin tätä kysymystä voitaisiin saada paremmalle mallille.

Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että tällainen ehdotus saattaa olla myös naisia syrjivä. Tässä ei ole otettu kantaa siihen, miten tämä rahoitettaisiin. Jos ainoastaan ne työnantajat rahoittavat, joiden palkkalistoilla synnyttävät naiset ovat, niin tulee kyllä omaan nilkkaan tästä ehdotuksesta.

Ed. Mähönen: Arvoisa puhemies! Ed. Kokkonen äsken otti esille, että tässä lakialoitteessa ei ole laskettu kustannusvaikutuksia. Mutta edellisen kerran, kun tämä asia oli esillä, puhuttiin kuitenkin pitkistä rivistä miljoonia, taisi olla 100 miljoonaa peräti ainakin yhden arvion mukaan, mitä tämä saattaisi vuosien mittaan aiheuttaa kuluja. Se on tietysti sellainen kysymys, joka on kyllä huolella harkittava myös tältä kanalta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

4) Lakialoite laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 44 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 3/1999 vp (Esa Lahtela /sd ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Yleisesti sanotaan, että velat on maksettava, ja niin täytyy jatkossakin olla. Nyt vain 90-luvun alussa tapahtui sillä tavalla, että tuli monia kohtuuttomia tilanteita, joissa ihmiset eivät kerta kaikkiaan pysty velkojaan maksamaan. Siellä vedettiin terveitä yrityksiä nurin pankkikriisin

aikaan, vedettiin pakkohuutokauppaan ihan yksittäisiä omaisuuksia, talouksia ja sitten lankesi maksettavaksi takauksia, joita normaalitilanteessa ei olisi missään tapauksessa tullut. Sen takia sitten aikanaan tehtiin, taisi olla jo Ahon hallituksen aikaan, hyvissä ajoin velkajärjestelylaki, jolla lähdettiin ongelmia poistamaan. Pyrittiin auttamaan niitä ihmisiä pääsemään normaalielämän piiriin edes jollakin tavalla, johon sisältyi osin anteeksiantoa.

Minusta pohjimmiltaan se ajattelu on hyvä, vaikka siihen jäi paljon ongelmakohtia, joita nyt on jäljestäpäin korjattu. Mutta yhä edelleen velkajärjestelylaissa on monia puutteita olemassa. Itse tässä lakialoitteessa lähdin siitä, jotta kokeilen yhtä puutetta poistaa tällä ajattelulla.

Noin yksinkertaisesti kuvattuna tämä lakialoittehan tarkoittaa sitä, että kun henkilölle tehdään velkajärjestely, sehän tehdään jollakin määrättyllä tulotasolla ja sitten jätetään se elämisen vara, että ihminen pystyy tulemaan toimeen. Hyvin vähän jätetään sitä varaa, että ihminen lähtee tienaamaan lisää rahaa. Kuvitellaan tilanne, jotta velkajärjestelypaketti on viisi vuotta. Siihen jätetään juuri elämisen vara. Jos ihmiseltä poksahdaa vaikka jääkaappi ja pitää hampaat hoidattaa ja kaikkea, mitä nyt voi tullakin, mitä paketissa ei etukäteen oteta huomioon, niin totta kai ihminen haluaa nämä asiat laittaa kuntoon. Mutta valitettavasti nykyinen velkajärjestelylaki ja se saneerauspaketti, joka tehdään, eivät tunne oikeastaan semmoisia asioita ollenkaan.

Jos ihminen menee hakemaan sitä lisätienestystä, hän saa enimmillään ilmeisesti tämänhetkisen lain mukaan käteensä 1/4:n siitä lisätienestystä ja loput menevät velkoihin. Minä tässä esitän sitä, jotta ihminen voisi saada siitä puolet käteensä. Tämänhetkinen tilanne nimittäin tekee sen, jotta ei monellakaan ihmisellä ole halua sen 1/4:n tienestistä takia, jonka saa käteensä, lähteä tekemään sitä verokirjalle tai "valoisana", vaan hän tekee sen pimeänä.

Tällä, minä omalta osaltani uskon, voitaisiin vaikuttaa myös siihen, jotta yhä useampi töistä tulisi myös näkyviin verottajan tietoon, mikä olisi meidän kaikkien etu. Jos tämä toimisi, niin kuin minä kuvittelen, siinä kävisi sillä tavalla, jotta myös velkoja hyötyy, siitä hyötyy se ihminen, siitä hyötyvät kaikki tahot, ja sosiaaliturva hyötyy sitä kautta. Tämä on yksi tällainen esimerkki velkajärjestelylain ongelmaliikasta, jota pitäisi korjata.

Toivon, että kun tämä valiokunnassa käsitel-

lään, se käsitellään sillä tavalla asiallisesti, jotta toivon mukaan tämä menee läpi. Mutta sen lisäksi toivon myös, kun hallitusohjelmaa parasta aikaa värkätään, jotta ne ihmiset, jotka ovat vielä menossa tästä salista sinne neuvotteluun, veisivät ne terveiset, jotta ylivelkaantuneiden ongelma otettaisiin laajasti käsittelyyn myös hallitusohjelmassa. Välttämättä siellä ei nippelintarkasti ole juuri lueteltu kaikkia niitä asioita, mitä pitää tehdä, mutta tehtäisiin yleislausuma, jossa todettaisiin, että nämä asiat pitää hoitaa kuntoon. Kyllä me kansanedustajat osaamme sitten neuvoa, mitä tässä matkan varrella neljän vuoden aikana pitää näille asioille tehdä.

Ed. T a h v a n a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. E. Lahtelan tekemä aloite on mielestäni oikean suuntainen ja ihan järkevä muutos. Siinä mielessä toivoisin, että lakivaliokunta ottaisi tämän asian todella käsittelyynsä. Tällä hetkellä tosissaan on sellainen tilanne, että monet velkajärjestelyssä olevat henkilöt eivät oikeastaan ole kovinkaan motivoituneita hankkimaan lisätuloja sen vuoksi, että siitä jää hyvin vähän käteen. Tämän suuntainen muutos varmasti olisi sekä velkojan että velallisen kannalta oikeudenmukainen ja hyvä.

Viime vaalikaudella lakivaliokunnassa istuessani käsiteltiin velkajärjestelylakeja ja ulosottoon liittyviä muutoksia ja tietyllä tavalla kiristettiin esimerkiksi velkajärjestelyyn pääsemistä. Siinä oli nimenomaisesti haluna kannustaa työn ja lisätulojen hankkimiseen, ja työttömien mahdollisuus muun muassa päästä velkajärjestelyyn kiristyi. Tästä näkökulmasta katsoen tämän suuntainen muutos olisi ihan järkevää tehdä.

Ed. H. A h o : Arvoisa puhemies! Minusta lakialoite on ihan hyvä, ja tämä on varmasti paljon laajempi kysymys kuin äkkiä arvataankaan. Tämä on esimerkiksi maaseudulla hyvin laajakantoinen kysymys, koska siellä on varmasti joutunut ihan hyväntahtoisuudesta, kulttuurista, menty takaamaan naapureita eri asioissa. Tämä on tällainen ketjuuntunut asia, jonka vuoksi moni takaaaja on joutunut velkajärjestelyyn ja sitä kautta erittäin vaikeisiin tilanteisiin. Toivoisin, että tätä katsottaisiin kokonaisuutena ja pyritäisiin hakemaan niitä vaihtoehtoja, joilla todella velkajärjestelyssä olevat ihmiset saisivat motivaatiota elämäänsä ja sitä kautta pystyisivät nousemaan jaloilleen ja hoitamaan asioitaan.

Minusta lakialoite on hyvä ja toivon, että se toteutuisi.

Ed. S. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Ed. Esa Lahtelan tekemä aloite vaikuttaa hyvältä kokonaisuutena, mutta toivoisin, että kun sitä käsitellään ja valmistellaan valiokunnassa, otettaisiin huomioon myös ed. H. Ahon mainitsema takaajien asema, joka nykyisellään on kovin vaikea ja heikko. Takaaja saattaa viimeisillään maksaa ikuista maksuohjelmaa, joka hänelle on kertynyt takauksen perusteella, ja jos velallisen asemaa nyt helpotetaan tässä asiassa merkittävästi, niin kuin näyttäisi tapahtuvan, myös takaajan, joka on sitoutunut ja joutunut jo maksamaan, asema pitää nähdä niin, että tätä lakiesitystä valmisteltaessa huomioidaan heidänkin asemansa parantaminen ja kannustavuus myös sillä rintamalla.

Ed. Vehkaja: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakialoite samoin kuin seuraava muudostavat tavallaan yhden kokonaisuuden, koskettavat samoja kansalaisia. Näkisin hyvin tärkeänä, että näitä kysymyksiä saataisiin eteenpäin. Minäkin haluaisin alleviivata sitä, että nyt olisi kaikkein tärkeintä saada hallitusohjelmaan ylivelkaantuneiden kysymys ja sen järjestäminen, koska se on saanut kohtuuttomia mittasuhteita ja ihmiset uhkaavat lähimmäisiäänkin ja itseään siirtymällä narun jatkeeksi. Nämä ongelmat ovat aiheuttaneet täysin kohtuuttomia tilanteita ihmisten elämässä. Toivoisin, että voidaan todeta pian esille tulevasta hallitusohjelmasta, että tähän kysymykseen paneudutaan.

Ed. E. Lahtela: Arvoisa puhemies! Edustajakaima Lahtela puuttui takaajien asemaan. Minusta tämä on ihan aiheellinen kysymys selvittää, koska takaajien asemassa on jo tehty joitakin parannuksia viime hallituskauden aikana. Sen lisäksi sinne jäi vielä semmoisia ongelma-kohtia, jotka pitää selvittää ja katsoa. Toivon myös, että se otettaisiin huomioon valiokunnassa, mitä ed. Seppo Lahtela äsketi totesi.

Korostan sitä ajatusta omassa aloitteessani, että tämä ei vie keneltäkään mitään pois. Toivon mukaan tämä toisi päivänvaloon niitä töitä, joita tehdään nyt pimeässä, koska tänä päivänä velkajärjestelyssä olevia ihmisiä, tunnen monta tapusta, jotka itse ovat sanoneet, että heidän ei kannata yksinkertaisesti tehdä sitä näkyvillä, vaan tehdään pimeänä. Meillä on jokaisella sisäänrakennettu juttu, että me emme mene sanoamaan verottajalle, että tuo kaveri tekee pimeänä, vaan sen pitää tulla ihan aidosti näkyviin, jotta hän haluaa itse tuoda sen näkyviin, kun hänelle

on jotain hyötyä siitä. Jos työ tulee päivänvaloon, siitähän hyötyy velkoja enemmän ja hän itse hyötyy enemmän ja kaikki meidän järjestelmämme hyötyvät enemmän. Tämä on oikeastaan yksi pimeän työn torjuntakeino, vaikka pieni muru vain koko siinä paketissa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

5) Lakialoite laiksi ulosottolain 3 luvun muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 4/1999 vp (Kari Rajamäki /sd ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Rajamäki: Herra puhemies! On todella aika paneutua siihen, miten nousukaudesta syystä tai toisesta syrjäytyneillä tavallisilla kansalaisilla menee ja miten heitä voidaan auttaa. Valtion myöntämän avoimen valtakirjan myötä pankkithan kaatoivat satoja normaalisti elinkel-poisia yrityksiä, ja laskun maksoivat veronmaksajat. Tällä hetkellä, kuten on todettu, ylivelkaantuneilla voi olla velkaa jopa miljoona markkaa, ja kun tällainen velka kasvaa korkoa korolle, ei ihminen käytännössä vapaudu siitä koskaan. Ulosmittaus jatkuu myös eläkkeestä, ja velat uusimalla ne voidaan siirtää jo kolmannelle polvellekin.

Tässä suhteessa tämä ed. E. Lahtelan aloite on ensiapua, mutta tarvitaan pysyvää ratkaisua, jotta kaikille tulisi aito mahdollisuus palata normaaliin elämään kohtuullisessa ajassa ylivelkaantumisesta huolimatta. Sen takia tekemäni lakialoite ulosottolain muuttamisesta tarkoittaa tukea myös oikeusministeriössä valmisteilla olevalle prosessille, että tietyssä ajassa, kymmenen vuoden ikään kuin määräajassa, milloin ei ole saatu perityksi yli 80:tä prosenttia alkuperäisen saamisen korottomasta markkamäärästä, ulosottotoimenpiteitä ei voitaisi enää jatkaa. Tällä tavalla mahdollistettaisiin monille kokeneille yrittäjille, monille ihmisille oikeus päästä aloittamaan normaali elämä ja työnteke. Yhteiskunta saisi käsitykseni mukaan myös lisää veronmaksajia. Harmaa talous myös vähenisi.

Toivon, että tämä prosessi myös eduskunnan käsittelyn kautta vie tätä eteenpäin ja että myös oikeusministeriön valmistelu etenee.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
